

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії,
Голова комісії з реорганізації НАУ,
в.о. ректора

Ксенія СЕМЕНОВА

«15» 04 2024 року.

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО АСПІРАНТУРИ

зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

(третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти)

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування»

Київ – 2024

ПЕРЕДМОВА

Програма складена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, закону України «Про вищу освіту» від 06.09.2014, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році» від 06.03.2024 № 266 та Правила прийому до аспірантури та докторантури Національного авіаційного університету у 2024 році), затверджених рішенням Вченої ради НАУ від 17.04.2024 (протокол № 4) та введених у дію наказом в.о. ректора № 166 /од від 23.04.2024.

Вступ на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» здійснюється на основі здобутого другого (магістерського) рівня вищої освіти/ (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Завдання вступного випробування укладено з метою виявлення компетентностей (знань, умінь, набутих навичок), визначених Стандартом вищої освіти України за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», якими повинні володіти вступники до аспірантури для підготовки на третьому (освітньо-наукового) рівні вищої освіти щодо набуття ступеня доктора філософії.

Метою проведення вступного випробування є перевірка здатності вступника:

- показати знання із загальних основ публічного управління та адміністрування, регіонального управління, аналізу державної політики, лідерства та управління публічними проектами;
- показати вміння встановлювати взаємозв'язки між теорією і практикою в сучасній системі публічного управління та адміністрування.
- показати вміння використовувати набуті знання в практичній роботі;
- виявляти проблемне поле, обґрунтовувати його суспільну та державну актуальність;
- формулювати сутність і сфери реалізації функцій публічного управління;
- працювати з науковими джерелами та фактичним матеріалом;
- аналізувати й оцінювати різні аспекти діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;
- обґрунтовувати та узагальнювати власну позицію.

Програма вступного випробування зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» відображає актуальні питання наукової проблематики в діяльності суб'єктів публічного управління та адміністрування.

Вступне випробування зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» складається вступником усно за білетами, які розроблені на основі питань до вступного випробування. Кожен білет містить по три питання.

Під час вступного випробування вступникам ЗАБОРОНЕНО використовувати будь-яку допоміжну літературу та інші джерела інформації (мережа Інтернет тощо), а також технічні засоби.

Розробники програми:

**Лелеченко Анжела
Павлівна**

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного
управління та адміністрування

**Кожина Алла
Василівна**

доктор наук з державного управління,
професор, в.о. завідувача кафедри
публічного управління та адміністрування

Програму вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії (PhD) обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту неперервної освіти, протокол № 7 від 18 березня 2024 року.

2. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Сутність та зміст теорії публічного управління та адміністрування

Сутність і зміст публічного управління. Поняття, ознаки та природа публічного управління та публічної політики. Цілі публічного управління. Інструменти публічного управління та публічної політики. Публічне адміністрування та муніципальна влада. Нова модель публічного управління: обслуговування замовників (клієнтів); кваліфікація і компетенція кадрів адміністрації;

Тема 2. Держава і влада: основні принципи та особливості державотворення.

Державне управління як система суспільних відносин, політичний і адміністративний аспекти державного управління. Сутність та риси сучасної держави. Функції держави. Державна влада як інструмент узгодження і оптимізації суспільних інтересів. Державний суверенітет. Форми державного устрою та державного правління. Державна влада і державне управління: співвідношення та механізми взаємодії. Взаємодія держави і суспільства в процесі державного управління. Державно-управлінські відносини. Суб'єкт і об'єкт державного управління. Державнополітична та державно-управлінська еліти: характер співвідношення та взаємодії. Поняття та види функцій державного управління. Тенденції розвитку держави як суб'єкта управління.

Тема 2. Система органів публічної влади в Україні

Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні. Поняття публічної адміністрації. Поняття і види суб'єктів (суб'єкти адміністративного права і суб'єкти адміністративних правовідносин) публічної адміністрації. Президент України: повноваження щодо виконавчої гілки влади. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби, що створюються Президентом України для здійснення своїх повноважень. Адміністративно-правовий статус Офісу Президента України. Інститут представників Президента України. Адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. Поняття і види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.

Класифікація органів виконавчої влади за масштабом діяльності. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Реформування організаційної структури державного управління в Україні. Теоретичні засади правового забезпечення децентралізації державного управління. Поняття і сутність децентралізації. Місцеве самоврядування як форма децентралізації влади та гарантія демократичного політичного режиму. Децентралізація як засіб забезпечення надання якісних адміністративних послуг на рівні територіальної громади.

Тема 3. Публічне управління на регіональному рівні.

Сутність та специфіка регіонального управління. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів. Роль місцевого самоврядування у розвитку регіонів.

Основні напрями регіонального управління. Управління природно-ресурсним потенціалом регіону. Управління фінансовими, трудовими ресурсами. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Тема 4. Реформування системи місцевого самоврядування

Поняття та предмет місцевого самоврядування. Основні елементи системи місцевого самоврядування в Україні. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні. Шляхи реалізації права громадян у місцевому самоврядуванні.

Тема 5. Публічне управління як специфічний вид управлінської діяльності.

Поняття публічного управління. Державна влада та публічна влада, державна політика та публічна політика: спільне і відмінне. Державне управління: визначення та характерні риси. Публічне управління та державне управління. Співвідношення понять: «government»; «good governance»; «public management»; «new public management».

Перспективи розвитку публічного адміністрування в Україні та світі. Модернізація державного управління в умовах реформування. Ефективність врядування як індикатор якості публічного управління.

Тема 6. Основні засади публічної служби в системі публічного управління.

Поняття державної служби та її публічно-правовий інститут. Завдання державної служби. Види державної служби. Нормативно-правові засади регулювання державної служби. Поняття та завдання служби в органах місцевого самоврядування. Функції служби в органах місцевого самоврядування, їх класифікація та характеристика. Поняття «державний службовець» та «службовець органу місцевого самоврядування». Види державних службовців в Україні. Види службовців органів місцевого самоврядування в Україні.

Державна політика у сфері публічної служби. Професійна орієнтація в управлінні персоналом державної служби. Відбір персоналу як кадрова технологія. Адаптація персоналу та її особливості на державній службі. Реформування державної служби в Україні у контексті євроінтеграційних процесів.

Тема 7. Аналіз політики та врядування.

Державна політика і демократичне врядування. Циклічність вироблення політики – етапи формування і реалізації державної політики. Повноваження органів влади у формуванні і реалізації політики. Зміст державної політики. Лідерство і цінності у формуванні політики. Унормування процедур аналізу політики в Україні та світі. Процедури аналізу політики. Види аналізу політики. Економічний, політичний і соціальний аналіз.

Тема 8. Пріоритетні напрями трансформації системи публічного управління та адміністрування в контексті реалізації євроінтеграційних цілей соціально-економічної політики України

Глобалізація і соціально-економічна політика. Складові концепції сталого розвитку в межах триєдиної парадигми. Стан добробуту в світі. Соціальні перетворення у країнах Західної Європи та США. Загальні характеристики держав загального добробуту: ФРН, США. Шведська модель соціал-демократичної держави добробуту: політичні передумови; фінансування соціальної сфери, перерозподіл доходів; соціальна допомога; становище жінок.

2. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

У ході проведення вступного випробування забороняється користуватися будь-якими допоміжними матеріалами.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Вступне випробування має кваліфікаційний характер.

Шкала оцінювання : національна та ECTS. Випробування проводиться письмово та оцінюється за 200-бальною шкалою.

Оцінювання відповіді вступника здійснюється за 200-бальною шкалою.

Залежно від загальної суми отриманих балів вступнику, згідно з критеріями ECTS, виставляється оцінка:

Оцінка в балах		Пояснення	
100-200	190...200	Відмінно (відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок)	Вступне випробування складено
	175...198	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю помилок)	
	101...174	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків та задовільняє мінімальним критеріям)	
	0...100	Вступне випробування не складено	

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальна та наукова література:

1. Авер'янов В. Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право. К.: Юстиніан, 2007. 288 с.
2. Бакуменко В.Д. Державно-управлінські рішення: навчальний посібник. К. : ВПЦ АМУ, 2012. 344 с.
3. Бакуменко В.Д., Руденко О.М., Туча В.В. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія. К. : АМУ, 2015. 184 с.
4. Бакуменко В.Д. Особливості публічного управління та адміністрування: навч. посіб. / В.Д. Бакуменко [та ін.] Київ. Видавництво Ліра-К, 2016. 256 с.
5. Вдовенко С.М. Публічне адміністрування (теоретичні положення, пріоритети, напрями реалізації): монографія. Чернігів: ЧДІЕУ, 2018. 260 с.
6. Вступ до публічного адміністрування : навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т.А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 382 с
7. Грищенко І. М. Феномен лідерства в системі місцевого самоврядування: теорія, методологія, практика : монографія. К. : НАДУ, 2016. 320 с.
8. Державна політика. Підручник. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
9. Державна служба: підручник у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол. Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. К.; Одеса: НАДУ, 2013.
10. Депутатська діяльність у системі публічного врядування : навч. посіб. / В. Бебик та ін. Київ : НАДУ, 2018. 368 с.
11. Кайлюк Є. М. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. / Є. Кайлюк, В. Андрєєва, В. Гриненко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 279 с.
12. Лелеченко А.П. Публічне управління регіональною політикою сталого розвитку в Україні: монографія. Київ. МАУП, 2020. 429 с.
13. Лелеченко А. П. Світовий досвід формування регіональної політики сталого розвитку : монографія. Київ. МАУП, 2020. 120 с.
14. Лелеченко А. П. Вплив публічного управління на соціальний складник регіональної політики сталого розвитку. *Публічне управління і адміністрування в Україні : наук. журн.*, 2020. № 16. С. 58–62.

- 15.Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: практич. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] К. : 2017. 110 с.
- 16.Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях: колект. моногр. / за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2016. 808 с.
- 17.Місцеве самоврядування. Підручник. К.: НАДУ, 2019. 672 с.
- 18.Оболєнський О. Ю. Державне управління та державна служба: словник-довідник. К.:КНЕУ, 2005. 208 с.
- 19.Петроє О. М. Соціальний діалог у державному управлінні: європейський досвід та українські реалії: монографія. К.: НАДУ, 2013. 304 с.
- 20.Північноатлантичний альянс: історія, функція, структура та відносини з Україною: / Кол. авт.; за заг. ред. І. А. Грицяка та Д. І. Дзвінчука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 592 с.
21. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика. Навч. посіб. К.: Вид-во «Знання», 2008. 665 с.
22. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимошука В. П., Школика А. М. К.: Конус, 2007. 735 с.
- 23.Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку [Текст]: навч. посіб. / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко; Нац.акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т географії НАН України. Київ: [б.в.]; Херсон: Грінь Д. С., 2015. 264 с.
- 24.Публічне адміністрування / А. Даниленко, П. Юхименко, Т. Сокольська та ін. К. : Центр учбової літератури, 2021. 288 с.
- 25.Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А.О.Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. Харків : НАУ «ХАІ», 2021.128 с.
- 26.Управління містом : підручник / Л. Комаха, В. Колтун, Ю. Дехтяренко, А.Лелеченко та ін.: за заг.ред. Ю.Дехтяренка. К.: ВПЦ «Київський Університет». 2023. 464 с.
- 27.Чемерис А. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні DESPRO». К.: ТОВ «Софія-А». 2012. 80 с.
- 28.Хрідочкін А.В., Віхляєв М.Ю. Публічне управління та адміністрування: словник термінів / А.В. Хрідочкін, М.Ю. Віхляєв. К. : Гельветіка, 2021. 603 с.

Нормативні акти:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254к/96-вр>
2. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 №1861-VI. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
3. Про Комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 №116/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
5. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

6. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-п#Text>
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-вр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
9. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
10. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
11. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
13. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
15. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
16. Деякі питання реформування державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-р#Text>
17. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 № 2625-III URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
18. Деякі питання реалізації комплексної реформи державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 647. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2017-п#Text>
19. Звіт про виконання у 2020 році Стратегії реформування державного управління в Україні. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/zvit2021-ukr-web.pdf>
20. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

Зразок Екзаменаційного білету вступного випробування

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вступний іспит на здобуття ступеня доктора філософії
Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 - «Публічне управління та адміністрування»

Екзаменаційний білет № 1

1. Публічне управління як системне суспільне явище.
2. Співвідношення публічної і державної влади.
3. Основні проблеми державного управління у сфері національної безпеки України та шляхи їх вирішення.